

Бобан Стојановић
Економски факултет Ниш

IN MEMORIAM

ПРОФ. ДР ИВАН СТОЈАНОВИЋ

Поводом обележавања 20 година од смрти проф. др Ивана Стојановића 19.10.2016. на Високој школи модерног бизниса (MBS), Београд, Теразије 27, организован је скуп на тему **ОДНОС ДРЖАВЕ И ТРЖИШТА У ДЕЛУ ПРОФЕСОРА ИВАНА СТОЈАНОВИЋА**

Намера организатора скупа је подсећање на личност и дело покојног професора, присутно код свих који су познавали овог скромног и ненаметљивог човека, али запаженог научног радника. Уводна излагања су поднели проф. др Чедо Љубојевић и проф. др Бобан Стојановић. У веома садржајној дискусији су учествовали: Душан Јањић, проф. др Јован Тодоровић, проф. др Бошко Живковић, проф. др Хасан Ханић, проф. др Љубиша Адамовић и прота Стојадин Павловић. Сви су истакли да је његово дело обиловало свежином и богатством мисли, идеја, увек актуелно и увек макар корак испред свог времена. Дobar доказ за то су радови који после више од две деценије нису изгубили на актуелности.

Време у коме је професор Стојановић живео и радио обиловало је низом теоријских контраверзи и експериментисања у практичним активностима. Економија је била изазов који су научни радници прихватили са више или мање дефинисаним основним начелима и јасним опредељивањем за препознатљиве полазне критеријуме. Полазећи од алтернативних облика организације економског живота, било је економиста који су, захваљујући својој аналитичкој интуицији, економију сматрали науком о рационалној алокацији ограничених ресурса, везујући ту рационалност за дејство тржишног механизма. Професор Стојановић се јасно и недвосмислено опредељивао за тржишну привреду, чак и када је то било анатемисано или чак подложно санкционисању. За то време смело је писао о профиту, тржишту рада, капитала и увек полазио од јасно дефинисаног вектора тржишног простора. Бирао је актуелне теме, студиозно их обрађивао и увек давао пројекције или препоруке за будућност. Одражало се упуштао у тумачење и осмишљавање економских токова, али увек уз критички прилаз. Верујући у ефикасност тржишта, он га ипак није глорификовао, већ је увек указивао на његову несавршеност.

Посебан смисао је имао за теоријску обраду економске политике. Реаговао је на актуелне економске и политичке процесе и покушавао да утиче на њих. Његове препоруке су биле теоријски јасно фондиране и оствариве. То је дошло до изражаја у његовом ангажману на изради пројекта “Реконструкција монетарног система и стратегија економског опоравка Југославије” и у студији “Структурно прилагођавање привреде СР Југославије” коју је завршио непосредно пре смрти. У свим истраживањима је приступао студиозно, искрено се надајући да ће свој и напор његових сарадника на пројектима резултирати прихватањем коректно образлаганих предлога. Био је неуморан радник и упорни истраживач.

Искрено верујући у потребу, па и нужност укључивања интелектуалаца у решавање проблема привреде и друштва, своје знање и искуство несебично је уграђивао у рад политичких тела увек остајући оно што јесте - достојанствени научни радник. Доказ за то су дела која су привукла изузетну пажњу научне и стручне јавности не само у области економије: *Социјализам и тржиште*, *Економска преиспитивања - ко раднике повезује лажним концима* (коаутор), *Куда и како даље*. Свако ко је пратио однос економије и политике зна да таква мисија научног рада често није била схваћена на прави начин. Доказ за то је његов временски кратак положај директора листа *Политика*. То је код проф. Ивана Стојановића повремено проузроковало резигнацију, али не и губитак вере да до оживотворења жељених промена мора доћи.

Импозантан је број радова професора Ивана Стојановића. Објавио је 18 књига из области микроекономије, тржишта и цена. Уз то, објавио је и преко 300 чланака у водећим домаћим и иностраним часописима. Био је маркантна појава и на свим научним скуповима на којима је учествовао. Њего опус се употпуњује и преводима студиозно одабраних дела са француског говорног подручја из области економије, филозофије, политикологије, социологије. Радови проф. Ивана Стојановића вредни су документи о стању економске мисли у Југославији у другој половини двадесетог века. Многи од њих су превођени на стране језике Уџбеник *Теорија цена* је кулминација педагошког рада. Студенти који су своје испите, семинарске и дипломске радове припремали по овом уџбенику осећали су лепоту почетничког бављења економијом. Она је увек била употпуњена задовољством праћења наставе у коју је професор Стојановић уносио све своје квалитете право ерудите. Последипломци, као и његове колеге у контактима са њим потврђивали су тезу да се универзитетски професор квалификује као добар ако уз преношење свог знања изврши добар избор тема за дискусију и трасира пут својим саговорницима за бављење научним радом.

Поседовао је широко опште знање на бази свог свестраног и перманентног образовања. То је нарочито дошло до изражаја кроз његов ангажман на уређивању часописа и амбициозних пројеката као што је *Економски лексикон*, *Економска енциклопедија* и *Економска и пословна енциклопедија*. Као главни редактор, окупио је око 400 аутора који су кроз 43 научне области и 5.500 одредница представили сва релевантна достигнућа у области економије. Издање на компакт диску, прво такве врсте у Југославији, поклопило се, на жалост, са прераном смрћу професора Ивана Стојановића.

Скромност, непосредност у комуницирању, брига за своју породицу - супругу Дору и ћерке Иру и Ивону - људске су особине које је изузетно успешно употпуњавао својим научним радом. Оно што научника чини великим није само велики квантум знања, већ и упорност у критичком трагању за истином. Професор Иван Стојановић је, захваљујући по много чему непоновљивим особинама научног радника, створио опус који је сложен, изнијансиран и богат, често визионарски и зато испред свог времена.